

HE 262/2016 vp
Ympäristölakimies Pasi Kallio
Suomen luonnonsuojeluliitto ry
YmV 8.3.2017

Hallituksen esitys eduskunnalle vesilainsäädännön käyttöoikeussäätelyn uudistamiseksi

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa vesilain lunastamista ja käyttöoikeuden perustamista koskevat säännökset vastaamaan perustuslain perusoikeuksien rajoittamista koskevia säännöksiä. Muutoksen lähtökohta on siten ennemmin valtiosääntö- kuin ympäristöoikeudellinen ja Suomen luonnonsuojeluliitto pitää esitettyjä muutoksia tarpeellisena selvennyksenä säätelyn nykytilanteeseen.

Hallituksen esityksen ehdotukset ovat pääasiassa perusteltuja ja selkeitä. Pakkolunastuksen ja siihen rinnastuvan käyttöoikeuden perustamisen edellytykseksi uudessa vesilain 2 luvun 13 a §:ssä esitetty yleisen tarpeen vaatimus on kannatettava. Kyseisessä säännöksessä on kuitenkin käytetty käsitteitä ”yleinen etu” ja ”yleinen tarve”, joiden erottelun merkitys jää sanamuodon ja perustelujen valossa hieman epäselväksi.

Muutoksen vaikutusten on ehdotuksessa arvioitu olevan melko vähäisiä ja liittyvän pääasiassa keskivedenkorkeuden nostamista tarkoittaviin hankkeisiin sekä pienimuotoisen uuden vesivoiman perustamiseen. Tältä osin Luonnonsuojeluliitto haluaa esittää kaksi huomautusta.

Yleisen tarpeen osalta ehdotettu 2 luvun 13 a § sisältää esimerkinomaisen luettelon yhteiskunnan kannalta merkityksellisistä intresseistä. Kyseisen luettelon 2) kohdassa on kyse yleisen virkistyskäytön tai luonnonsuojelun edistämisestä. Mahdollistaako nykyinen muotoilu riittävällä tavalla esimerkiksi vesistön kunnostushankkeiden, kalataloudellisten toimenpiteiden tai EU:n vesipuidedirektiivin edellyttämän vesien hyvän tilan saavuttamisen katsomisen yleiseksi tarpeeksi? Myöskään pykälän perusteluissa ei tätä kohtaa avata riittävästi. Vaikka saman pykälän 4) kohta kattaa muut vastaavat merkittävät yleisen edun tilanteet, soveltamisen selkeyden vuoksi 2) kohta voisi tarkentaa.

Toinen ehdotuksen ongelma liittyy perusteluissa (etenkin 8 luvun 5 §) mainittuun mahdollisuuteen tulkita pienvesivoima yleisen tarpeen vaatimaksi hankkeeksi. Luonnonsuojeluliitto pitää tätä lähtökohtaa virheellisenä. Pienvesivoiman merkitys sähköntuotannolle on marginaalinen, eikä uuden pienvesivoimalan rakentamista tule pitää yleisen tarpeen vaatimana. Päinvastoin, pienvesivoimaloiden haitat ovat usein paikallisesti tai jopa valtakunnallisesti (esimerkiksi uhanalaisille vaelluskalakannoille ja muulle vesiekosysteemille) merkittäviä. Asiassa pitää huomioida myös hallitusohjelman kirjaukset vaelluskalojen suojelusta, sillä pienvesivoimalat ovat erittäin merkittävä este vaelluskalakantojen turvaamiselle.

Edelliseen liittyen Luonnonsuojeluliitto esittää myös voimaantulosäädännön 4 momentin poistamista, joka mahdollistaa poikkeuksen yleisen tarpeen vaatimuksesta aiemman lainsäädännön nojalla luvan saaneiden vesivoimalaitosten osalta. Perusteluidenkin mukaan kyse on tyypillisesti pienistä hankkeista, jotka eivät täytä yleisen tarpeen vaatimusta. Tätä vapautusta ei ole pidettävä hyväksyttävänä ja sen tarve on perusteltu puutteellisesti. Suomen vaelluskalakantojen uhanalaisuus edellyttää, ettei yleisen edun kannalta tarpeetonta, mutta vaelluskalakannoille erittäin vahingollista toimintaa enää jatkossa sallita.

Lisätietoja

- ympäristölakimies Pasi Kallio, puhelin 040 671 9555, pasi.kallio@sll.fi
- erityisasiantuntija Tapani Veistola, puhelin 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi